keletas beveik suardytų neaiškios paskirties krosnių fragmentų. V ploto dalyje buvo pastatyta didelė mūrinė 3,2x5,7 m dydžio pusiau įleista į žemę krosnis. Prie Š jos sienos pristatyta 1,8x2 m dydžio laiptinė nusileisti iš kiemo prie pakūros. Pertvarine sienele viduje krosnis perskirta į dvi patalpas: Š - tambūras ir malkinė, P- skirta ugnies kūrenimui. Krosnies pakūroje iš plytų išmūrytos keturios arkutės, kurios užkrautos lauko akmenų sluoksniu. Visas statinys perdengtas cilindriniu skliautu, kuris iškildavo virš buvusio paviršiaus. Greičiausiai krosnis naudota javams džiovinti.

Žemiau XVII a. kiemo grindinių ir pastatų bei rūsio grindų išliko nesuardytas ankstesniais amžiais susiklostęs kultūrinių sluoksnių klodas. Sezono metu iškastose perkasose jo storis buvo 1,5-2,1 m. Pradėjęs fromuotis XV a. pradžioje sluoksnis intensyviausiai klostėsi XVI a. antroje pusėje.

Dangira Baliliūnaitė

Archeologiniai tyrimai Kaune, Karaliaus dvaro g. Nr. 6 kieme

1993 m. vyko archeologiniai tyrimai Kaune, Karaliaus dvaro g. Nr. 6 kieme. Buvo iškasta 10 perkasų, ištirtas 54 kv. m plotas. 1985 m. Raguvos g., šalia tiriamojo ploto, tiestos šiluminės trasos ir dujotiekio vietoje buvo atlikta archeologinė priežiūra.

Tiriamasis plotas yra Kauno senamiesčio 43 kv. Š dalyje, ribojamoje XV-XVI a. susiklosčiusių Karaliaus dvaro ir Raguvos gatvių.

Istoriniuose šaltiniuose šios vietos užstatymas minimas nuo 1602 m., kai Petras Buraiska čia stovėjusį namą testamentu pali-

ko bažnyčiai. Bažnyčiai posesija priklausė iki XVIII a. 3 dešimtmečio, o 1728 m. buvo parduota pirklienei Šmitienei. Ji supirko ir aplinkinius sklypus - taip išplėtė savo valdas. Po 18OO m. gaisro tiriamojoje teritorijoje buvo sodas, o nuo 1852 m. - valda, priklausanti Noreikienei, vėl užstatyta - pastatyta po namą prie Karaliaus dvaro g. ir Raguvos g. Namas prie Karaliaus dvaro g. Nr. 6 XIX a. buvo kelis kartus perstatytas, stovi ir dabar, o namas prie Raguvos g. XX a. 6 dešimtmetyje buvo nugriautas.

Pirminis žemės paviršius yra tamsiai rudas oksiduotas priesmėlis. Aukščiausiai - 1,2 m gylyje - neliesta žemė pasiekta perkasose, kastose arčiau Karaliaus dvaro g. (perkasos 8-1O) ir leidžiasi iki 2,6 m gylio prie Raguvos g. (perkasa 3). Tyrimų metu išskirti keturi kultūrinių sluoksnių horizontai.

Pirmas ir antras kultūrinių sluoksnių horizontai užfiksuoti teritorijos P dalyje, skersgatvyje, jungiančiame Karaliaus dvaro g. ir Raguvos g., perkasose 8-1O. Pirmam horizontui priklauso 1,4-1,7 m gylyje atidengtas 1O-3O cm storio šviesaus maišyto priesmėlio sluoksnis. Jame rastos lipdytos puodų šukės su grūsto granito priemaišomis, ornamentuotos stambiu zigzago motyvu. Sluoksnis datuojamas XIV a. Kauno senamiesčio centrinėje dalyje XIV a. sluoksnis yra laikomas ankstyviausiu. Antras horizontas - XVI-XVII a. Tai patvirtina XVI-XVIII a. būdingi radiniai: monetos (1512 m. Žygimanto Senojo pusgrašis), puodų ir stiklo šukės. Prie Karaliaus dvaro g. namo Nr. 6 P sienos iškasus perkasas Nr. 8 ir 9, atidengta XVI-XVII a. pastato laiptinė, vedanti į rūsį. 4O cm gylyje atidengta 2,5 m ilgio siena, mūryta iš 26-28x12-16x6-8,5 cm dydžio plytų. Palei ją R kryptimi leidžiasi laiptai, kurie paskui sukasi Š kryptimi ir atsiduria po dabartinio pastato pamatu. Sprendžiant iš radinių, laiptinė buvo užgriauta vėliausiai XVIII a. viduryje. Laiptinės praėjimas patenka beveik po pačiu PR dabartinio

pastato kampu. Šis pastato pamatas mūrytas tik iš akmenų, yra 2,5 m gylio, nes XVI-XVII a. pastato pamatai, statant namą, nebuvo nuardyti.

Antras kultūrinio sluoksnio horizontas aptiktas V ir P tiriamojo ploto dalyje ir yra 0,7-2,6 m gylyje. Jam skirtinas lauko akmenų grindinys, atidengtas 1-1,2 m gylyje, perkasose, esančiose prie namo Nr. 6 (perkasos 1-3, 8-10).

Kultūrinio sluoksnio pirmame ir antrame horizontuose natūraliai susiklosčiusių sluoksnių storis yra 1-1,6 m. Sluoksniai persimaišė XVII-XVIII a., kai tiriamoje teritorijoje atsirado pirmieji pastatai.

Trečias kultūrinio sluoksnio horizontas - XVIII a. užstatymas ir su juo susiję kultūriniai sluoksniai rasti ŠR tiriamojo ploto dalyje, prie Raguvos g. V dalies. XVIII a. pastato ilgis - 14 m, V sienos - 5 m, R sienos - 7 m, pamatas mūrytas iš akmenų ir plytų. Pastato R siena ėjo prie Raguvos g. V krašto. 1985 m. tiestos šiluminės trasos Raguvos g. archeologinės priežiūros metu buvo užfiksuota Š šio pastato sienos dalis. 1993 m. kastose perkasose atidengti Š (P 7), V (P 5) ir P (P 6) sienų fragmentai. Namas buvo orientuotas R-V kryptimi. Prie minimo XVIII a. pastato ŠV kampo, perkasose 4 ir 6 - 1 m į Š nuo pastato, atidengti 3,6x4,6 dydžio neaiškios paskirties pastato pamatai, kurio viršutinė dalis (1 m) mūryta iš akmenų, o likusi dalis - iš plytų. Pastato vieta galėjo būti užversta XVIII a. pradžioje, supilant statybines griuvenas ir buitines atliekas. Abiems pastatams mūryti naudotos 26,5-27,5x13-13,5x6,5-7 cm dydžio plytos. Kultūrinis sluoksnis, priklausantis trečiam horizontui - tai permaišytas juodžemis, supiltiniai žvyro sluoksniai ir neryškūs kiemo paviršių sluoksniai.

Ketvirtas kultūrinio sluoksnio horizontas datuojamas XIX-XX a. viduriu, kai Š tiriamojo ploto dalyje pastatomas R-V kryptimi

orientuotas 25 m ilgio ir 5-7,5 m pločio mūrinis pastatas, sujungęs namą prie Karaliaus dvaro g. Nr. 6 su Raguvos g. V riba. Jo fragmentai atidengti visose tiriamo ploto Š dalyje esančiose perkasose. Šio pastato pamatai atidengti tik nuėmus dabartinį supiltinį sluoksnį, 5-20 cm gylyje. Pamatas įleistas į 0,7-1 m gylį, jo storis 28-45 cm. Mūrytas iš 28,5x14,5x15,5 cm dydžio plytų. Kultūrinis sluoksnis, priklausantis ketvirtam horizontui, yra būdingas XIX-XX a. pradžiai. Tai permaišyta žemė su buitinėmis atliekomis ir smulkiomis griuvenomis.

Tiksliausiai galima nustatyti XX a. pradžios kiemo paviršių. Perkasoje Nr. 7 tarp 30-50 cm gylyje esančio grindinio akmenų, rasta 1936 m. 1 cento moneta.

Anksčiau ir 1993 m. vykusių archeologinių tyrimų metu padarytos išvados leidžia iš dalies nužymėti posesijų ribas. R riba ėjo palei Raguvos g. V kraštą, Š - 2 m į Š nuo Karaliaus dvaro g. Nr. 6 namo (1985 m. buvo rastas užverstas XVI a. namo rūsys, dar netirtas), V - Karaliaus dvaro R riba. Kur yra tiksli P posesijos riba - atsakyti gali papildomi archeologiniai tyrimai.

Mindaugas Bertašius

Tyrimai Kėdainiuose (Didžioji g. Nr. 13 ir Nr. 15)

1992 m. atlikti sklypų, esančių Kėdainiuose, Didžiojoje gatvėje Nr. 13 ir Nr. 15, archeologiniai tyrimai. Šiuo metu sklypai neužstatyti.

Tirta teritorija yra Didžiosios Rinkos aplinkoje. Iš istorinių šaltinių žinoma, kad XVI a. viduryje didelė dalis gyventojų vertėsi prekyba ir amatais, kūrėsi amatininkų cechai. Miesto teritorija